

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Rundskriv R

Alle departement
Statsministerens kontor

Nr.
R-4/2013

Vår ref
2013/1629 /RG/SBP

Dato
04.04.2013

HOVUDBUDSJETTSKRIV FOR 2014

Retningslinjer for arbeidet med statsbudsjettforslaget for budsjettåret 2014

Finansdepartementet gir i dette skrivet retningslinjer for arbeidet med budsjettforslaget og tilhørende budsjettdokument.

	Side	
1	Budsjettkalenderen for 2014-budsjettet	2
2	Rammebudsjettering	2
3	Fastsetjing av rammene	4
4	Rammefordelingsforslaget frå departementa	6
5	Budsjetteringsprinsipp	9
6	Gul bok 2014	11
7	Fagproposisjonane 2014	13
8	Budsjettforslag som har verknad for kommunar og fylkeskommunar	18
9	Overslag over behov for å endre løyvingane i andre halvår 2013	18
10	Retningslinjer for offentleg informasjon om budsjettsaker	19

1 BUDSJETTKALENDEREN FOR 2014-BUDSJETTET

Det er fastsett følgjande kalender for budsjettarbeidet:

22. juli	Frist for innsending av rammefordelingsforslaget
2. august	Frist for rapportering av overslag over behov for tilleggsøyvingar andre halvår 2013
22.-23. august	Regjeringskonferanse om 2014-budsjettet
3. september	Utkast til fagproposisjon sendes Finansdepartementet
18. september	Utkast til departementsomtale til Gul bok sendes Finansdepartementet
20. september	Fagproposisjonane i statsråd
4. oktober	Gul bok i statsråd
14. oktober	Budsjettet blir lagt fram

2 RAMMEBUDSJETTERING

Som i dei føregåande åra, skal arbeidet med statsbudsjettet for 2014 vere i tråd med prinsippa for rammebudsjettering.

2.1 Hovudprinsippa for rammebudsjettering

Rammebudsjettering som budsjetteringsform skal gi eit formålstenleg grunnlag for politisk prioritering og bidra til effektiv ressursbruk. Når Regjeringa har fastlagt dei totale og departementsvise utgifts- og inntektsrammene og definert dei politiske hovudprioriteringane som budsjettarbeidet skal byggje på, skal departementa fordele utgiftene og inntektene på kapittel og post. Rammetala er fastsette per departement, som i utgangspunktet fritt kan fordele dei fastsette budsjettrammene til dei ulike formåla innanfor departementsområdet. Dersom Regjeringa har vedteke innstramningar, kan desse som hovudregel bli erstatta av alternative reelle innstramningstiltak.

Departementa sin fridom ved fordelinga av budsjettrammene er nært knytt saman med ansvaret for at budsjettrammene blir haldne gjennom budsjettåret.

Det gjeld visse avgrensingar i høvet til å fordele budsjettrammene:

- Departementa si rammefordeling skal primært byggje opp under dei satsingsområda Regjeringa har vedteke i budsjettarbeidet. Store og politisk viktige endringar som departementa gjer innanfor egne budsjettrammer, skal leggjast fram

for Regjeringa. Dette inneber mellom anna at departementa sine forslag til satsingar som del av interne prioriteringar, ikkje kan innarbeidast endeleg i budsjetta før motsvarande inndecking er endeleg godkjent av Regjeringa. Dette gjeld større og meir prinsipielle saker kor ei politisk avklaring er nødvendig.

- Budsjettet skal vere realistisk, jf. § 3 i løyvingreglementet. Omdisponering frå regelstyrte og lovbundne løyvingar må vere reelle og gjelde realistiske regelendringar. Dersom ein kjem til at utgiftene i 2014 blir lågare enn tidlegare rekna med, kan mindreutgiftene ikkje nyttast til nye tiltak eller regelendringar som vil føre med seg auka utgifter. Vi minner òg om at løyvingar med stikkordet "kan overførast" må budsjetterast realistisk. Det skal ikkje førast opp høgare beløp enn det ein meiner faktisk vil bli utbetalt i budsjettåret.
- Ingen investeringsprosjekt over 750 mill. kroner, med unntak for prosjekt i regi av SDØE og helseføretaka, kan i utgangspunktet fremjast for Stortinget før ekstern kvalitetssikring av styringsunderlag og kostnadsoverslag (KS2) er gjennomført og Regjeringa har teke stilling til kostnadsramma. Det er likevel opna for å gjere unntak frå kravet om kvalitetssikring for prosjekt der risikoen vurderast å være liten. Fagdepartementa må ta opp spørsmålet om unntak med Finansdepartementet. Finansdepartementet ber om at departementa opplyser i rammefordelingsforslaget kva for prosjekt over denne grensa som departementa planlegg å fremje i budsjettforslaget for 2014. For at eit prosjekt skal vurderast av Regjeringa og ev. kunne fremjast for Stortinget i Prop. 1 S for 2014, må ferdig KS2-rapport ligge føre seinast 22. juli 2013. Investeringar over 750 mill. kroner som det er knytt satsingsforslag til, blir handsama som andre satsingsforslag som skal vurderast på budsjettkonferansen i august.
- Det er som hovudregel ikkje tillate å omprioritere frå løyvingar som inngår i det kommuneøkonomiske opplegget. Eventuelle forslag til omprioriteringar må takast opp med Kommunal- og regionaldepartementet. Departementa kan heller ikkje flytte midlar frå rammetilskot til øyremerkte tilskot utan at dette er godkjent av Finansdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet som reelle funksjonsendringar.
- Departementa må aktivt følgje opp Regjeringa sine innsparingstiltak. Innsparingstiltak skal alltid innarbeidast med netto reduksjon. Dersom det er nødvendig med auka administrative ressursar for å gjennomføre reduksjon under ei tilskotsordning, må reduksjonen òg kunne dekkje dei administrative meirutgiftene.

Rammene som er fastsette i mars, er endelege med unntak for eventuelle tildelingar frå avsetjinga til politiske profileringar. Fagdepartementa har som hovudregel ikkje høve til å fremje nye forslag utanom den vedtekne ramma.

Ein føresetnad for ein vellukka rammestyrt budsjettprosess er at departementa prioriterer innanfor budsjetttrammene sine i tråd med dei overordna prioriteringane til Regjeringa. I stor grad må prioriteringane i budsjettet skje gjennom omprioriteringar innanfor budsjetttrammene til departementa. Det er det einskilde departement sitt ansvar å sjå til at slike omprioriteringar og tiltak for effektivisering av ressursbruken gjennomførast.

Fridom ved fordelinga av budsjetttramma inneber at det må leggjast stor vekt på arbeidet med resultatoppfølging og resultatrapportering.

3 FASTSETJING AV RAMMENE

3.1 Generelt om Regjeringa si fastsetjing av rammene

Arbeidet med å førebu forslaget til statsbudsjett for 2014 skal baserast på prinsippet om rammebudsjettering. Det inneber at Regjeringa fastset departementa sine totale utgifts- og inntektsrammer og dei politiske hovudprioriteringane som budsjettforslaget skal byggje på. Departementa har ansvaret for å fordele rammene på dei einskilde budsjettkapitla og postane i samsvar med dei retningslinjene som Regjeringa har vedteke, jf. pkt. 2.

3.2 Budsjettkonferansen i mars 2013

Regjeringa fastsette på budsjettkonferansen i mars 2013 utgifts- og inntektsrammer for departementa.

Innanfor den totale utgiftsramma vart det òg avsett ein pott til politiske profileringar. Denne avsetjinga vil bli fordelt på budsjettkonferansen i august.

Departementa får tilsendt Regjeringa sine konklusjonar om utgifts- og inntektsrammene og andre budsjettføresetnader i eigne rammebrev. Rammene i rammebreva er i 2014-prisnivå. Departementa skal leggje disse rammene til grunn for det vidare budsjettarbeidet. Verknader av lønsoppgjeret for statstilsette og justering av grunnbeløpet i folketrygda per 1. mai 2013 vil bli innarbeidd seinare.

3.3 Budsjettkonferansen i august

Rammene som er fastsette av Regjeringa på budsjettkonferansen i mars, er endelege. Utover verknader av lønsoppgjeret for statstilsette og justering av grunnbeløpet i folketrygda per 1. mai 2013, er det einaste som kan kome i tillegg

- eventuelle tildelingar frå avsetjinga til politiske profileringar
- eventuelle rammeoverføringar mellom departementa
- eventuelle justeringsforslag

Innsende satsingsforslag på budsjettkonferansen i mars som ikkje er innarbeidd i rammene og heller ikkje ført til profilbehandling, er avvist i det vidare arbeidet med 2014-budsjettet. I tråd med dei overordna prioriteringane til Regjeringa kan ikkje departementa byte ut satsingsforslaga som er vedtatt ført til profilbehandling med andre satsingsforslag.

Nedanfor gjerast det greie for kva forslag til justeringar av rammene som departementa kan foreslå til budsjettkonferansen i august. Ved forslag om justering av utgifts- og inntektsrammene må departementa i tillegg vurdere budsjettverknaden for dei tre første åra utover budsjetteringsåret (2015-2017).

Endringar i anslag for regelstyrte overslagsløyvingar

I konsekvensjusteringa er den sannsynlege utgiftsutviklinga i dei regelstyrte løyvingane vurdert. Dersom det er grunnlag for å revurdere prognosane som ligg til grunn for rammene som vart fastsette på budsjettkonferansen i mars, slik at det ut frå kravet om realistisk budsjettering er nødvendig å endre overslaga for 2014, skal departementet fremje forslag om ei slik endring.

Dersom justerte anslag visar at det under ei regelstyrd løyving er eit mindre behov enn lagt til grunn i ramma, kan vedkomande departement ikkje omprioritere det overskytande til andre formål. Innsparinga må innarbeidast i rammefordelingsforslaget som reduksjon i ramma.

Endringar i føresetnader om valutakurs

For løyvingar til tilskot til utanlandske organisasjonar o.l. som blir betalte i framand valuta, skal budsjettforslaget for 2014 vere basert på kursen for vedkomande valuta per 1. juni 2013.

I dei tilfella der ein kan påvise at kursen 1. juni 2013 skil seg vesentleg frå det som låg til grunn for løyvinga i 2013, og dermed det konsekvensjusterte budsjettet, kan departementa foreslå ein reduksjon eller eit påslag tilsvarende desse endringane i rammefordelingsforslaget.

Inntekter og utgifter under ordningar med meirinntektsfullmakt

Meirinntektsfullmakter gir høve til å overskride utgiftsløyvingar mot tilsvarende meirinntekt. Sjølv om det er etablert ordningar med meirinntektsfullmakt, skal dei utgifts- og inntektspostane som høyrer saman bli realistisk budsjetterte. For fleire verksemdar viser statsrekneskapen for dei seinare åra vesentleg høgare rekneskapsførde inntekter enn i nysaldert budsjett. Det gjeld i stor grad postar som det er knytt meirinntektsfullmakter til. Det inneber at departementa i rammedisponeringsforslaget for 2014 framleis må leggja stor vekt på rekneskapstala for å fastsetje nivået på utgiftspostane og inntektspostane. Departementa må derfor vurdere slike utgifts- og inntektspostar, og eventuelt foreslå parallelle justeringar av inntektene og utgiftene.

Forslag til funksjonsendringar mellom departement

Når det er semje mellom to departement om overføring av eit bestemt funksjonsområde, skal departementa omtale dette forholdet og justere budsjetttrammene i rammefordelingsforslaget. Dette kan til dømes gjelde overføring av løyving og endringar som ledd i omstillingstiltak i staten.

Eventuelle forslag om alternative innsparingstiltak

I rammebrevet til kvart einskild departement er det gjort kjent korleis Regjeringa sine innsparingsvedtak skal gjennomførast. Departementa kan fremje alternative forslag til reelle innsparingar. Dersom det er nødvendig med politisk avklaring av dei alternative forslaga, kan desse fremjast til handsaming på budsjettkonferansen i august.

4 RAMMEFORDELINGSFORSLAGET FRÅ DEPARTEMENTA

4.1 Generelle krav til framstillinga

Forslaget til rammefordeling skal vere kortfatta og poengtert slik at hovudprioriteringane kjem klart fram. Departementa bør leggje opp arbeidet med rammefordelingsforslaget slik at det går inn som ein del av det generelle arbeidet med fagproposisjonen. Ein skal leggje hovudvekta på å gjere greie for og grunngi større reelle endringar samanlikna med saldert budsjett 2013.

Departementa må

- få klart fram korleis rammefordelinga samsvarer med dei sentrale politiske satsingsområda
- gi ei vurdering av dei regelstyrte løyvingane
- vurdere budsjettverknaden for dei tre første åra utover budsjetteringsåret (2015-2017)
- vurdere følgjande moment for nye tiltak som er teke med innanfor budsjetttramma:
 - tiltakets formål og varigheit
 - behovet for tiltaket og forventa resultat
 - forventa økonomiske og administrative konsekvensar i tråd med Utreddningsinstruksen, inkludert samfunnsøkonomisk lønsemd og nytteverknad så langt som mogleg målt i kroner
 - eventuelle bindingar på statsbudsjettet i dei følgjande budsjettåra

Finansdepartementet vil særleg vurdere

- den samfunnsøkonomiske lønsemda av nye tiltak som er teke med innanfor budsjetttramma, og om slike forslag fører til auka løyvingar etter 2014
- om løyvingar som gjeld regelstyrte ordningar, er budsjetterte realistisk
- den allmenne realismen i budsjetteringa

Dersom rammefordelingsforslaget avvik frå dei rammene som vart fastsette på budsjettkonferansen i mars, må departementet gjere særskild greie for dei forholda som ligg til grunn for dette, bl.a. om det gjeld nye anslag på regelstyrte ordningar eller andre forhold, jf. pkt. 3.3 ovanfor. Det må komma tydelig fram kva som er årsaka til endringane, til dømes om det gjeld endra kostnadar per eining eller talet på einingar. Det må òg gis ein oversikt over kva for budsjettpostar endringane gjeld og om det er fleire høve som påverkar same budsjettpost.

For omprioriteringar innafor budsjetttramma må det gjerast greie for både kor utgiftene er satt ned og kor dei er satt opp. Dersom same budsjettpost blir påverka av ulike endringar, må det i tillegg til netto verknad på posten, gjerast greie for kvar endringsfaktor for seg, til dømes kva som gjeld nye anslag, omprioriteringar, tekniske endringar, flyttingar mellom departement o.a.

Innanfor dei fastsette rammene utarbeider kvart fagdepartement sitt rammefordelingsforslag som skal leverast til Finansdepartementet innan 22. juli 2013. I tillegg skal teksten leverast via Budkom eller på anna elektronisk medium. Teksten må vere lagra i Microsoft Word-format. Fila kan kallast RFF14fag.docx der "fag" blir erstatta med forkortinga for det aktuelle departementet.

4.2 Oversiktstabellar

Vi ber om at følgjande tabellar blir tekne med i innleiinga til rammefordelingsforslaget (i 1 000 kroner):

- A. Departementet sine utgifter fordelt på programområde og programkategoriar med fire kolonnar med
- 1) rekneskap for 2012
 - 2) saldert budsjett for 2013
 - 3) budsjettet si stilling for 2013 etter første halvår
 - 4) departementet sitt forslag for 2014
- B. Departementet sine inntekter fordelt på programområde og programkategoriar med fire kolonnar med
- 1) rekneskap for 2012
 - 2) saldert budsjett for 2013
 - 3) budsjettet si stilling for 2013 etter første halvår
 - 4) departementet sitt forslag for 2014

Som separat vedlegg skal det òg sendast inn spesifikasjon av summane for 2014 fordelt på kapittel og post. Ved rapportering av driftsutgifter, må post 1 fordelast mellom to underpostar (1 Løn og godtgjersler og 2 Varer og tenester). For kapittel under Statens forretningsdrift (kap. 2440-2490) må underpostar under post 24 førast opp.

Dette materialet må leverast på papirutskrift med fullstendig kapittel- og postnemning og stikkord, slik som i utkast til vedtak.

4.3 Fordeling på kapittel og post – bruk av elektroniske løysingar

Data skal leverast elektronisk via Budkom eller på anna elektronisk medium.

Fila skal genererast via Budkom. Fila heter "Rammefordelingsforslag" (RAMM) og ser ut som følgjer:

År	Depnr	Omrnr	Katnr	Kap	Post	Upost	Endring	Status
2014	01	02	00	0100	01	1	692280	692280
2014	01	02	00	0100	01	2	778513	778513
2014	09	17	20	2460	24	1	-49500	-49500
2014	09	17	20	2460	24	2	49500	49500

Data må vere lagra som rein tekst (txt). Kvart felt skal vere skilt av med ein tabulator.

Alle felte må fyllast. Alt dette skjer automatisk når ein kjører rapporten i Budkom.

Fagdepartementa må spesifisere lønsutgifter og utgifter til kjøp av varer og tenester på underposter i Regjeringa sitt interne budsjettarbeid. Driftsutgifter under post 01 er fordelt på underpost 1 Løn og godtgjersler og underpost 2 Varer og tenester. Når løyvingsframlegga blir fremma for Stortinget, er dei slått saman til ein felles driftspost.

Alle 24-poster spesifiserast på underpost. Ingen andre postar skal splittast opp på underpost.

Spørsmål kan rettast til Ann Kariin Holand (tlf. 22 24 43 07).

4.4 Romartalsvedtak

Romartalsvedtak er vedtak som Stortinget gjer i samband med budsjettet utanom løyvingane på kapittel og post. Slike vedtak kan til dømes gjelde fullmakter til å stifte forpliktingar for framtidige budsjettår eller til å overskride utgiftsløyvingar på grunn av meirinntekt.

Forslag som krev romartalsvedtak må departementa ta opp med Finansdepartementet. Forslag om slike vedtak blir tekne med både i Gul bok og i fagproposisjonane.

Departementa skal sende forslag til romartalsvedtak for 2014 til Finansdepartementet som vedlegg til rammefordelingsforslaget med frist 22. juli 2013.

Forslaga til romartalsvedtak skal utformast etter den same malen som er nytta dei siste åra. I Gul bok 2002, kap. 6.1, vart det gjort greie for kva for prinsipp som er lagt til grunn for utforminga av romartalsvedtaka.

4.5 Eventuelle endringar i forhold til rammefordelingsforslaget

Alle beløp på kapittel og post for 2014 vert lagde inn i databasen i Finansdepartementet slik dei er førde opp i forslaget til rammefordeling. Etter budsjettkonferansen i august skal departementa snarast mogeleg stadfeste endringane frå rammefordelingsforslaget på særskilde ark med dette mønsteret:

Kap	Post	Underpost	Nemning	Endring	Statusbeløp
-----	------	-----------	---------	---------	-------------

Alle endringar i nemning på kapittel og postar må sendast inn på særskild ark med dette mønsteret:

Kap	Post	Nemning (berre den nye nemninga)	Programkode
-----	------	----------------------------------	-------------

Finansdepartementet vil sende ut eit eige rundskriv om desse stadfestingane i august.

4.6 Sektorovergripande miljøvernpolitikk

I samanheng med rammefordelingsforslaget må kvart departement utarbeide ei forklaring av miljøprofilen i forslaga sine og sende denne til Miljøverndepartementet, jf. omtale i pkt. 7.2.3.

5 BUDSJETTERINGSPRINSIPP

5.1 Generelt

Budsjettforslaget skal baserast på gjeldande vedtak og prinsipp for statleg budsjettering. Det blir vist til utførleg framstilling i del II i "Veiledning i statlig budsjettarbeid". Rettleiaren er å finne på Finansdepartementet si heimeside på Regjeringa.no. Spesielt vil vi vise til pkt. 2.2.2.3 om prinsippet om fullstendig budsjettering og kravet om realistisk budsjettering av både utgifter og inntekter, samt pkt. 2.2.2.5 om bruttoprinsippet.

Vidare viser vi til rundskriv R-101 Statsbudsjettets og bevilgningsregnskapets inndeling i poster og underspesifikasjoner – statens kontoplan. Rundskrivet er å finne på Finansdepartementet si heimeside på Regjeringa.no.

Dersom ein ønskjer å knyte stikkorda "*overslagsløyving*", "*kan overførast*" eller "*kan nyttast under*" til nye postar eller til postar som tidlegare ikkje har hatt stikkord, må dette begrunnast. Dette gjeld likevel ikkje når stikkordet "*kan overførast*" skal knytast til investeringspostane 30-49. Stikkord kan berre nyttast etter godkjenning frå Finansdepartementet, og departementa må ta opp spørsmål om å knyte stikkord til nye postar.

5.2 Pris- og lønsnivå

Lønsbeløpa i budsjettforslaget skal innarbeidast på grunnlag av dei regulativsatsar og vedtak som gjeld etter 1. mai 2013. Det same gjeld for dei tilskotspostane det er avtalt med Finansdepartementet at skal følgje same budsjetteringsprinsipp som lønspostane til staten. Særskild melding om eventuelle påslag på rammene vil bli gitt når konsekvensane av lønsreguleringa per 1. mai 2013 er klar.

Forvaltningsbedriftene vil som i tidlegare år, ikkje bli kompenserte for verknadene av lønsoppgjera. Det må derfor settast av midlar til å dekkje lønsoppgjera for 2013 og 2014 innanfor post 24 Driftsresultat. Nettobudsjetterte forvaltningsorgan med særskilde fullmakter er allereie kompenserte for forventta løn, og blir ikkje ytterlegare kompenserte for verknadene av lønsoppgjera etter at det endelege utfallet av lønsoppgjera er kjent.

Beløpa i rammefordelingsforslaget og Prop. 1 S skal vere basert på det pris- og lønsnivå som forventast i 2014.

5.3 Særleg om lønspostane

Budsjettering under lønspostane er omtalt i rundskriv R-101 frå Finansdepartementet,

pkt. 2.1.1.

Statlege verksemdar skal i 2014 nytte den satsen for arbeidsgivaravgift som gjeld i den avgiftssona verksemda er lokalisert, jf. rundskriv R-103.

Det skal normalt ikkje budsjetterast med medlemsinnskott og arbeidsgivartilskott til Statens pensjonskasse, då dette skal budsjetterast sentralt over kap. 1542. Dei som har ei ordning med særskild innbetaling til Statens pensjonskasse inngår ikkje i løyvinga på kap. 1542 og skal føre opp arbeidsgivartilskott og 2 pst. i medlemspremie. Det skal ikkje budsjetterast med utgifter til vikar under fødselspermisjon og sjukdom.

5.4 Særleg om statens forretningsdrift – renteutgifter, avskrivningar o.a.

Renter

For statens forretningsdrift skal det førast opp renter av staten sin kapital i bedriftene. Rentene skal førast opp i samsvar med prinsippa i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (1993-94). For kapitalinnskott frå 2009, 2010, 2011, 2012 og 2013 (inkl. eldre kapitalinnskott konverterte i desse åra) er rentesatsen etter tur 4,69; 3,42; 3,08; 2,81 og 1,73 pst., jamfør rundskriv R-1/2013 Statsbudsjett og statsregnskap 2013 – Rentesats for mellomværende med statskassen og statens kapital i statens forvaltningsbedrifter. Den rentesatsen som skal nyttast på nye kapitalinnskott i 2014 og på eldre kapitalinnskott som blir konverterte i 2014, vil bli fastsett av Finansdepartementet i oktober/november 2013 på grunnlag av gjennomsnittleg rente på 5-års obligasjonslån i 12-månadersperioden 1. oktober 2012 - 30. september 2013. I budsjettforslaget for 2014 kan ein nytta satsen for 2013.

Det skal òg førast renter på forvaltningsbedriftene si mellomrekning med statskassa. Renta er her knytt til renta på kortsiktige kontolån til statskassa. Desse renteinntektene skal likevel ikkje budsjetterast. Dei vil derfor berre komme fram i rekneskapen.

Avskrivningar

Den investerte kapitalen skal avskrivast i samsvar med dei retningslinjene som er fastsette for kvar forvaltningsbedrift på grunnlag av Stortinget sitt generelle vedtak om avskrivningar 14. juni 1990 på grunnlag av St.prp. nr. 87 (1989-90), jf. Innst. S. nr. 243 (1989-90).

5.5 Særleg om forvaltningseiningane for statlege utlån

For å få til eit samordna system for løyvingar og rekneskap i statsbudsjettet/ statsrekneskapen for Husbanken, Statens lånekasse for utdanning og bustadlånordninga under Statens pensjonskasse, skal desse hovudprinsippa leggjast til grunn, jf. Prop. 1 S (2009-2010) kapittel 9.4:

- Alle renteinntekter skal budsjetterast og overførast systematisk ut frå opptente renter basert på kalenderåret. Under kvar post i fagproposisjonane skal det gjerast greie for kva som vil gå til dekning av manglande avdrag og opptente renter i budsjettåret. Alle kostnader og andre inntekter enn renter skal handsamast etter

kontantprinsippet.

- Kvar forvaltningseining skal ha egne 70-postar for å dekkje tap/kostnader som oppstår ved manglande tilbakebetaling av statlege utlån. Under kvar post skal det gjerast greie for kva som vil gå til dekning av manglande avdrag og opptente renter i budsjettåret.

Som grunnlag for makroøkonomiske utrekningar i Finansdepartementet, ber vi i tillegg om å få følgjande opplysningar for Husbanken, Statens lånekasse for utdanning og bustadlånordninga i Staten pensjonskasse for åra 2014-2017:

- samla uteståande fordringar for renteberande lån, ikkje renteberande lån, og opptent, men ikkje betalt rentegjeld per 1/1 2014, per 1/1 2015, per 1/1 2016, per 1/1 2017 og per 1/1 2018
- opptente renteinntekter for forvaltningseiningane dei enkelte åra
- låneporteføljen fordelt mellom fast og flytande rente, og fordelt på resterande løpetid

Finansdepartementet vil sende eige brev til dei aktuelle departementa med retningslinjer for kva renteføresetnader som skal liggje til grunn for anslaga for 2014 og med eventuelle presiseringar av føresetnader om gjennomføring av budsjettoplegget innan 1. juli 2013.

6 GUL BOK 2014

6.1 Utforming av departementsomtalen i Gul bok

Departementsomtalen i Gul bok skal ha to hovuddelar: Ein innleiande tabell med oversikt over løyvingforslaga og ein tekstleg omtale av hovudtrekk og prioriteringane i budsjettet under kvart departement.

Kvart departement skal utarbeide omtale for områda sine og sende dette til Finansdepartementet innan 18. september.

Oversiktstabell

Tabellen skal gi ei oversikt over budsjettforslaget på programkategori-nivå, med kolonnar for det salderte budsjettet for inneverande år (Saldert budsjett 2013), løyvinga for komande år (Prop. 1 S for 2014) og prosentvis endring frå inneverande til komande år. Sum skal vere i millionar kroner.

Departement som har fleire programområde, skal summere kvart programområde for seg, og dei samla løyvingane på områda til departementet skal summerast til slutt. Departement som har 90-postar (lånetransaksjonar), skal skilje desse ut under kvart programområde.

Dersom det er gjort tekniske omleggingar eller liknande som fører til store endringar i løyvingane under eit departement, bør dette omtalast kort i fotnotar under tabellen.

Tekstleg omtale

Departementsomtalen skal ha tre hovuddelar.

- I den fyrste delen skal hovudtala i budsjettoplegget omtalast kort. Omtalen skal vere utfyllande i forhold til tabellen og skal berre unntaksvis framstille tal i tabellen.
- Andre del skal syne dei viktigaste prioriteringane i 2014-budsjettet. Denne delen skal bestå i ei strekliste med kort omtale av tre til fem hovudprioriteringar. Større innsparingsforslag er å rekne som prioriteringar, og bør derfor inngå i streklista.
- Tredje og siste del utgjør hovuddelen av departementsomtalen. Her skal det vere ei kortfatta omtale av hovudtrekka i utgiftene til departementet. I omtalen skal det leggast vekt på utgiftsnivået og dei største ansvarsområda til departementet. Viktige utviklingstrekk i utgiftene over tid kan takast med. Omtalen må vere konsentrert, jf. krava til lengde nedanfor.

For å sikre ei mest mogeleg einsarta framstilling av utgiftene til departementa, er det viktig at denne malen blir følgd.

Lengda på departementsomtalen

Finansdepartementet legg følgjande til grunn som øvre grense for lengda på omtalen, eksklusive tabellen, under kvart enkelt departement:

- Arbeidsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet: 1 ½ side
- dei andre departementa: ¾ side

Tekniske krav til utforminga av departementsomtalen

Malane og stilane som nyttast ved utforminga av fagproposisjonane, skal òg nyttast ved utforminga av departementsomtalen i Gul bok. Det er ikkje gjort endringar av stilar og malar etter siste produksjon.

Departementenes servicesenter (DSS) vil gi nødvendig brukarstøtte dersom departementa har behov for teknisk assistanse i samband med utarbeidinga av departementa sine bidrag til Gul bok.

Utkasta må leverast både på papirutskrift og via Budkom/Dockom eller på anna elektronisk medium. Teksten må vere lagra i Microsoft Word-format. Tabellane må stillast opp slik det er omtalt i brukardokumentasjonen.

6.2 Forslag til vedtak

Finansdepartementet vil sende utskrift av dataregisteret for 2014 til alle departementa etter budsjettkonferansen i august. Denne utskrifta må kvart fagdepartement kontrollere innan den fristen som blir sett. Det er fagdepartementet som har ansvar for å kontrollere at utskrifta stemmer med den fordelinga som er godkjend på kapittel og post. Systematikken, nemningane og stikkorda må vere korrekte, slik at utskrifta kan nyttast som manuskript til "Forslag til vedtak" i Gul bok.

Systematikken er som i fjor:

1. Kapitla skal grupperast på vanleg måte.
2. Kapittel, post og stikkord skal ha nemning på bokmål.
3. Alle beløp skal førast opp fullt ut (i heile kroner).
4. Beløpa skal førast opp i tre talkolonnar, med summering for programkategori og programområde. På inntektssida blir departementas inntekter summert (kap. 3011-4799).
5. Postar/kapittel utan forslag om løyving for 2014 blir ikkje ført opp.

Stikkorda “*overslagsløyving*”, “*kan overførast*” og “*kan nyttast under*” må takast med etter nemninga på posten, både i Gul bok og i forslag til vedtak i fagproposisjonen. Stikkord kan berre nyttast etter godkjenning frå Finansdepartementet, og departementa må ta opp spørsmål om å knyte stikkord til nye poster.

Dersom datautskrifta kan brukast som manuskript utan endringar, ber vi om at den blir returnert med påteikning om dette. Eventuelle rettingar må førast på utskrifta saman med melding om nemning. Det må ikkje førast på endringar som ikkje er godkjende på førehand av Finansdepartementet.

Forslag til romartalsvedtak skal leverast etter dei same tekniske spesifikasjonane som for departementsomtalen i Gul bok.

7 FAGPROPOSISJONANE 2014

7.1 Fristar for arbeidet med fagproposisjonane

Fyrsteutkast til fagproposisjon

Vi ber om å få utkast til fagproposisjon innan 3. september. Det er ikkje nødvendig at teksten er fullstendig, men departementa bør gjere Finansdepartementet merksam på avsnitt som manglar. Viktige tillegg eller endringar i teksten kan sendast inn når dei er ferdige. Departementa skal levere utkastet både på papirutskrift og i elektronisk versjon.

Trykking

Budsjettproposisjonen skal ha namnet “Prop. 1 S (2013-2014) for budsjettåret 2014”.

Departementa må i god tid avtale eigen frist for å levere endeleg manuskript til fagproposisjonane til Servicesenteret for departementa (DSS), Informasjonsforvaltningsavdelinga, Teknisk redaksjon.

Spørsmål om innlevering av manuskript mv. kan takast opp med
Espen Myhrvold tlf. 22 24 98 05
Grete Wiig tlf. 22 24 98 44
Anne-Borghild Mortensen tlf. 22 24 98 58

Det er òg mogeleg å kontakte brukarsenteret på tlf. 22 24 50 00 eller sende spørsmål til

teknisk.redaksjon@dss.dep.no.

Framlegg i statsråd

Fagproposisjonane skal leggjast fram i statsråd 20. september.

7.2 Utforming av teksten i fagproposisjonane

7.2.1 Hovudstruktur for fagproposisjonane

Framstillinga i fagproposisjonane skal som hovudregel ha tre delar:

Del I skal gi ei samla oversikt over budsjettforslaget. Denne delen bør utformast slik at den kan tene som grunnlag for den generelle delen av innstillinga frå vedkomande stortingskomité. Hovudoppgåvene til departementet, tilstandsvurdering, resultatrapportar, hovudutfordringar, hovudsatsingar og hovudmål må kort omtalast. I tillegg skal del I gi ei oversikt over oppmodingsvedtak som blir omtalte i proposisjonen.

Del II skal innehalde ei samla oversikt over budsjettforslaget medrekna kategoriomtale og kapittelomtale.

Kategoriomtalen skal vere ein felles omtale av budsjettkapitla som høyrer til under same programkategori. Oppgåver, tilstandsvurdering, resultatrapportar, utfordringar, satsingar og mål skal omtalast her òg, men omtalen skal vere mindre overorda enn i innleiinga, jf. løyvingreglementet. Måla skal omhandle effektane, eventuelt andre resultat som ein ønskjer å nå eller endre ved hjelp av løyvinga og andre tilgjengelege verkemiddel. Resultatmål skal angi ambisjonsnivå.

I kategoriomtalen kan det òg vere naturleg å skrive om dei verksemdene eller ordningane som kategorien omfattar. Under kapittelomtalen skal ein særleg forklare innhaldet i dei ulike løyvingane.

Det er viktig at departementa vurderer nøye korleis, og kvar, dei presenterar mål, satsingar og resultat, og såleis unngår gjentakning. Dersom departementet presenterer mål og resultatkrav både på kategori- og kapittelnivå, skal omtalen vere meir konkret på kapittelnivå enn på kategorinivå. Oppnådde resultat bør omtalast på same kategori- eller kapittelnivå som målet dei er knytte til.

I del III omtalast andre tema som departementet finn det relevant og formålstenleg å informere Stortinget om, jf. pkt. 7.2.3 nedanfor.

For at dokumenta skal ha eit einsarta preg ber vi om at denne inndelinga av fagproposisjonane blir nytta.

7.2.2 Generelle retningslinjer for utforminga av teksten

Proposisjonane skal berre innehalde godkjende planar

Ved utforminga av fagproposisjonane må det takast omsyn til at det er Regjeringa som legg fram budsjettforslaget. Kommentaranane i fagproposisjonane skal derfor berre grunngi dei forslaga som blir tekne med i det endelege budsjettforslaget. Det skal ikkje omtalast planar som kan ha budsjettkonsekvensar eller andre økonomiske og administrative konsekvensar, utan at planen heilt ut er godkjend av Regjeringa. Dersom eit departement er i tvil om eit forslag går ut over tidlegare godkjenning, må dette takast opp med Finansdepartementet som eiga sak.

Resultatmål og rapportering

Løyvingsreglementet § 9 krev at ein skal omtale dei resultata som ein tar sikte på å oppnå med løyvingsforslaga. Mål vil kunne vere på ulike nivå, jf. pkt. 7.2.1. Krava til resultatomtale og resultatrapportering gjeld både satsingar og mål på tvers av sektorar og verksemdområde, og satsingar og mål som gjelde dei einskilte verksemdene og staten sine tilskotsordningar. Når det gjeld omtale av tilskotsordningar viser vi særleg til kapittel 6 i "Bestemmelser om økonomistyring i staten".

I fagproposisjonane må departementa gi ein mest mogeleg presis omtale av kva ein vil at verksemdene skal oppnå med løyvinga under kvar programkategori/kvart kapittel. Detaljert omtale som i sin karakter høyrer heime i det enkelte fagdepartement si styring av underliggjande verksemdar, bør ikkje takast med i fagproposisjonen. Fagproposisjonen bør i staden på meir overordna nivå omtale formålet med løyvingane og kva som faktisk er oppnådd eller skal oppnåast.

I proposisjonen skal ein rapportere om oppnådde resultat i 2012, både for staten sine egne verksemdar og for tilskotsordningar. Departementa må leggje vekt på å gi informasjon av overordna karakter på dette punktet. Det er likevel viktig at resultatrapporteringa viser til og henger saman med måla for 2012 som tidlegare er presentert for Stortinget. Departementet må leggje vekt på at omtalen av resultatmål og rapportering skal vere strukturert og poengtert. For å unngå lange aktivitetsskildringar, bør resultatrapporteringa om mogeleg baserast på styringsparametrar som måler oppnådde effektar. Omtalen kan gjerne supplerast med ein tabell som viser samanhengen mellom mål og oppnådde resultat. Dersom det er store avvik, må departementa omtale årsaka til dette.

Orientering om heilårsverknad

For nye tiltak som ikkje blir sett i gong frå 1. januar 2014, er det viktig at Stortinget får informasjon om kva heilårsverknaden på statsbudsjettet blir frå 2015 eller seinare. Dette gjeld både nye tiltak som krev høgare løyving og innstrammingstiltak.

7.2.3 Omtale av særlege tema

Sektorovergripande miljøvernpolitikk

Miljøprofilen i budsjettforslaget skal omtalast i fagproposisjonen der departementet

meiner det er relevant og formålstenleg. Omtalen skal byggje på departementa sine innspel til Miljøverndepartementet i samanheng med rammefordelingsforslaget. I tillegg skal ein ta med ei samla framstilling av miljøprofilen i del III i fagproposisjonen. Den samla miljøprofilen i Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2014, på tvers av sektorar, vil bli framstilt i Miljøverndepartementets proposisjon.

Fornyng, organisasjons- og strukturendring i statsforvaltninga

Departementa kan innarbeide omtale av arbeidet med å fornye offentleg sektor der det er relevant og formålstenleg i fagproposisjonen. I samanheng med dette skal ein omtale planar og status for organisasjons- og strukturendringar innanfor dei einskilde verksemdene, samt dei økonomiske og personalmessige konsekvensane av slike endringar. Ei eventuell samla framstilling av fornyingsarbeidet til departementet kan plasserast i del III i fagproposisjonen.

Oppfølging av likestillingslova sitt krav om å gjere greie for likestilling

Likestillingslova § 1 a inneheld eit krav til offentlege styresmakter og verksemdar om å gjere greie for den faktiske tilstanden når det gjeld likestilling mellom kjønna internt i verksemda (utgreiingsplikta). Her skal ein òg ta med planlagde tiltak for å fremje likestilling, saman med dei tiltaka som verksemda allereie har sett i verk. Utgreiinga skal innarbeidast i del III av fagproposisjonen.

Vidare følgjer det av § 1 a i likestillingslova at offentlege styresmakter skal arbeide aktivt, målretta og planmessig for å fremje likestilling på alle samfunnsområde (aktivitetsplikta). Departementa skal innarbeide kjønns- og likestillingsperspektivet i fagproposisjonen der ein finn det relevant og formålstenleg. Ei samla framstilling av departementet si oppfølging av aktivitetsplikta kan plasserast i del III i fagproposisjonen. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har gitt ut rettleiaren "Veileder til likestillingsvurdering og omtale i departementenes budsjettproposisjoner" som bør nyttast i utarbeidinga av omtalen.

Forretningsdrifta til staten – opplysningar om kapitalbalanse og renter i byggjetida

Budsjettproposisjonane skal innehalde opplysningar om kapitalbalanse for alle forvaltningsbedriftene, jf. St.prp. nr. 65 (1990-91), pkt. 2.1, og Innst. S. nr. 176 (1990-91). Oppstillinga i budsjettproposisjonane bør om mogeleg vise balansen ved utgangen av dei to føregåande åra. Vidare ber vi om at balanseoppstillingane i budsjettproposisjonen blir supplerte med økonomiske nøkkeltal og ein finansieringsanalyse. Aktuelle nøkkeltal kan for eksempel vere overskotsgrad, totalrentabilitet, egenkapitalrentabilitet og totalkapitalen sin omløpsfart.

I omtalen av statlege bygg og anlegg, skal det takast med renter i byggjetida, sjølv om slike renter ikkje skal gå inn i grunnlaget for utrekninga av løyvingane, jf. St.prp. nr. 65 (1990-91), pkt. 2.2, og Innst. S. nr. 176 (1990-91). Renta skal settast lik renta for statens kapital i forretningsdrifta, jf. pkt. 5.4 ovanfor.

Oppmodingsvedtak

Oppmodingsvedtak frå Stortinget til Regjeringa skal omtalast i fagproposisjonane. I del

I av fagproposisjonene skal departementa gi ei oversikt over oppmodingsvedtak som blir omtalte, medan den nærmare omtalen blir plassert i del II eller del III av proposisjonene avhengig av relevans. Departementa skal vise til vedtaksnummer og dato for vedtaket. Det blir vist til avsnitt 1.5 i St.prp. nr. 65 (2004-2005).

Omtale av lønsvilkåra o.a. til leiarar i heilåtte statlege verksemdar

I del III av fagproposisjonane skal det takast med følgjande opplysningar om lønsvilkåra til leiarane i dei heilåtte statlege verksemdene:

- samla utgifter til løn, pensjonsforpliktingar og anna godtgjersle til dagleg leiar
- arten og omfanget av forpliktingar til dagleg leiar ved oppseiing eller endring av tilsetjingsvilkår
- avtalar om bonus, utdeling av overskot og liknande til fordel for dagleg leiar

7.3 Fagproposisjonane – teknisk direktiv

7.3.1 Forslag til vedtak

Forslag til vedtak om løyvingar i fagproposisjonane må vere i samsvar med det manuskriptet som er godkjent til forslag til vedtak i Gul bok, med den same fordelinga på kapittel og post. Departementa må kontrollere både kronetal, stikkord og nemning på kapittel og post. I ein fagproposisjon som er skriven på nynorsk, må nemning og stikkord vere på nynorsk.

Forslag til vedtak skal innleiest med "I" (romartal). Departementa skal fordele løyvingar på utgifter og inntekter gruppert kvar for seg. Sjå retningslinjene i rettleinga Om statsråd, s. 38, frå Statsministerens kontor.

Romartal II og seinare nummer gjeld forslag om fullmakt til å bestille utstyr, til å gi tilsegn om statstilskot, om statsgaranti og eventuelle andre romartalsvedtak. Ein må formulere desse forslaga i samsvar med det som blir ført opp i Gul bok.

7.3.2 Tabellar i innleiinga

I innleiinga skal det vere minst to standardtabellar:

1. utgifter spesifiserte på programkategori og utgiftskapittel, med tal for 2012, 2013 og 2014, og utrekning av prosentvis endring frå 2013 til 2014.
2. tilsvarande tabell for inntekter.

7.3.3 Kapittelrekkjefølgje

I teksten skal ein omtale kapittel i nummerrekkjefølgje på utgiftskapittel innanfor kvar programkategori. Staten si forretningsdrift og statsbankane skal omtalast under den programkategorien der dei høyrer heime. Inntektskapittel som hengjer saman med eit utgiftskapittel, skal omtalast rett etter dette utgiftskapetlet.

7.3.4 Rekneskapstal for 2012 og løyving for 2013

I postoppstillinga under kvart kapittel skal det vere tre kolonnar: rekneskapstal for 2012, løyving for 2013 og forslaget for 2014. Som løyving for 2013 skal ein nytte saldert

budsjett. Dersom det er vedteke store endringar i forhold til saldert budsjett, må ein kommentere dette.

Ein sett opp tal for inntektskapitla på den same måten som for rekneskapen for 2012 og løyvinga for 2013. Sjølv om ein budsjetterer med null i inntekt for 2013 (kombinert med meirinntektsfullmakt) er det viktig å ta med alle inntektspostar i posttabellen, slik at ein får fram rekneskapstala. Dersom det er oppretta inntektskapittel fyrst i løpet av 2013, slik at det verken ligg tidlegare rekneskapstal eller løyving for 2013 i saldert budsjett, bør ein likevel nemne inntektskapitlet kort i kommentarane.

7.3.5 Tabellar for underposter

Som tidlegare skal ein ikkje stille opp underpostar under driftspostane. I løyvingerekneskapen skal departementa bruke den standardiserte kontoplanen som Finansdepartementet har fastsett, med underpostar og underunderpostar.

For andre postar må departementet i kvart tilfelle vurdere om ein skal spesifisere underpostar for å få fram dei prioriteringane som Stortinget har gjort, jf. Innst. S. nr. 176 (1990-91), side 6.

Når det blir sett opp tabell med spesifikasjon på underposter, skal ein òg spesifisere rekneskapstal for 2012 på underposter.

8 BUDSJETTFORSLAG SOM HAR VERKNAD FOR KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR

Det er viktig at kommunar og fylkeskommunar får nok tid til å gjennomføre tiltak som følgjer av forslag i budsjettproposisjonen. Vi ber kvart departement om å melde slike budsjettforslag til kommunar/fylkeskommunar så snart budsjettproposisjonen er lagt fram for Stortinget.

Departementet kan om nødvendig gi opplysningar til fylkesmenn før Prop. 1 S er levert til Stortinget. I slike tilfelle må det gjerast merksam på at opplysningane er fortrulege.

9 OVERSLAG OVER BEHOV FOR Å ENDRE LØYVINGANE I ANDRE HALVÅR FOR 2013-BUDSJETTET

For å få ei best mogeleg oversikt over budsjettsituasjonen for andre halvår 2013 i samanheng med at statsbudsjettet for 2014 blir lagt fram, skal det vere ei ekstra innrapportering til Finansdepartementet om strengt nødvendige løyvingsendringar i andre halvår 2013. Vi ber derfor kvart departement om å utarbeide overslag for områda sine.

Fyrst seinare i terminen kan ein ta endeleg stilling til kva forslag som skal leggjast fram for Stortinget. Innrapporteringa blir ferdigstilt i midten av oktober med sikte på felles

regjeringshandsaming i byrjinga av november. Vi er derfor klare over at overslaga må bli nokså grove, og at dei seinare kan bli korrigerete.

Vi ber om at dei samla forslaga frå departementa over nødvendige endringar blir fordelte på postgrupper på følgjande måte:

Post	01, undergruppe 01	Løn og godtgjersle
“	01, undergruppe 02	Varer og tenester
	til og med post 24	Andre driftsutgifter
“	30-49	Bygg og anlegg mv.
“	60-69	Overføringar til kommunar
“	50-59 og 70-89	Andre overføringar
“	90-99	Lånetransaksjonar

Overslaga må sendast til Finansdepartementet innan 2. august 2013.

10 RETNINGSLINJER FOR OFFENTLEG INFORMASJON OM BUDSJETTSAKER

Den nye offentleglova trådde i kraft frå 1. januar 2009, jf. lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd (offentleglova).

Offentleglova § 22 fyrste punktum gir som tidlegare høve til å gjera unntak for innsyn i dokument som er utarbeidd av eit departement, og som gjeld statlege budsjettsaker. Eksempel på slike dokument er

- forslag til løyvingar og anna budsjettmateriale som blir sendt frå departementa og Statsministerens kontor til Finansdepartementet
- utgreiingar, notat, brev med vidare som er utarbeidd av eit departement eller Statsministerens kontor og som gjeld statlege budsjettsaker
- departementa og Statsministerens kontor sine forslag om overskridingar og løyvingsendringar innafor gjeldande budsjettår og Finansdepartementet sine avgjersler i slike saker

Det kan ikkje gjerast unntak frå innsyn etter offentleglova § 22 fyrste punktum for budsjettforslag som eit departement har motteke frå underliggende verksemdar eller frå kommunar eller private. Dette følgjer av at desse budsjettdokumenta ikkje er utarbeidd av eit departement. Etter offentleglova § 22 andre punktum er det høve til å gjere unntak frå innsyn for opplysningar om førebels budsjettrammar, fastsett av regjering eller departement, i dokument frå underliggende organ eller etat, frå Det Kongelege Hoff, Domstolsadministrasjonen og Sametinget. Her er det berre sjølve opplysningane om dei førebelse budsjettrammene som det kan gjerast unntak for, ikkje resten av dokumentet.

Ei rekkje av dei statlege budsjettdokumenta som det kan gjerast unntak frå innsyn etter offentleglova § 22, kan det òg gjerast unntak for etter andre føresegner i lova. Dette gjeld til dømes § 14 fyrste ledd om unntak for organinterne dokument eller § 15 fyrste ledd om unntak for dokument som eit departement har innhenta frå eit anna departement eller eit underordna organ. Desse unntaka blir ikkje nærare omtalte her.

Etter offentleglova § 29 fyrste ledd skal det organet som mottok eit krav om innsyn, gjere ei konkret og sjølvstendig vurdering av kravet. Dette gjeld uansett om dokumentet er utarbeidd av organet sjølv eller av eit anna organ. Organet må vurdere både om det finns heimel for å nekte innsyn i eit dokument eller opplysningar i dokumentet, og om det i slike høve likevel bør gis heilt eller delvis innsyn etter regelen om meirinnsyn, jf. offentleglova § 11.

Det er viktig at departementa tek omsyn til regjeringa sitt behov for å kunne halde fortruleg kva for vurderingar som blir gjort i løpet av ein budsjettprosess når dei vurderar om det skal gis meirinnsyn i dokument eller opplysningar. Dette er bakgrunnen for at det i Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) Om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) vart lagt til grunn at behovet for å gjere unntak for dokument og opplysningar som er omfatta av offentleglova § 22, som regel vil gjera seg gjeldande, jf. s. 95 fyrste spalte.

Med helsing

Colin Forthun e.f.
avdelingsdirektør

Richard Gjertsen
seniorrådgjevar